

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO TURIZMA I SPORTA

DOKUMENT ZA SAVJETOVANJE

6.3.2026.

**Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu pravilnika o popisu zaštićenih
cjelina (lokaliteta)**

Ministarstvo turizma i sporta provodi savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu pravilnika o stručnom ispitu za turističke vodiče.

Na temelju ovlaštenja iz članka 70. stavka 6. Zakona o pružanju usluga u turizmu („Narodne novine“, br. 130/17, 25/19, 98/19, 42/20, 70/21 i 126/25 – dalje u tekstu: Zakon) ministar nadležan za turizam uz prethodno mišljenje ministara nadležnih za kulturu, branitelje i poslove zaštite prirode i suglasnost ministra vanjskih i europskih poslova, donosi Pravilnik o popisu zaštićenih cjelina (lokaliteta).

Sukladno odredbama Zakona ovim pravilnikom propisuje se popis zaštićenih cjelina (lokaliteta) umjetničke, graditeljske, arheološke i/ili povijesne baštine te lokalitete vezane uz Domovinski rat, za koje se polaže posebni dio stručnog ispita za turističkog vodiča.

Na ili u zaštićenim cjelinama (lokalitetima) turistički vodič može pružati usluge ako položi posebni dio stručnog ispita za zaštićene cjeline (lokalitete) u skladu s posebnim propisom o stručnom ispitu za turističke vodiče kojim se propisuje ispitni program stručnog ispita za turističkog vodiča, broj nastavnih sati, sastav ispitne komisije, uvjete koje mora ispunjavati nastavno osoblje te način polaganja ispita.

Turistički vodič državljanin druge države ugovornice Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru i Švicarske Konfederacije na ili u zaštićenim cjelinama (lokalitetima) vezanim uz Domovinski rat može privremeno i povremeno pružati usluge turističkog vodiča ako položi posebni dio stručnog ispita za te zaštićene cjeline (lokalitete).

Kvalitetnom interpretacijom turističkih potencijala koju turističkih vodiči pružaju izravno posjetiteljima postiže se cilj valorizacije svih potencijala i razvoj destinacije. Pritom su potencijal ne samo informacije o kulturno povijesnim i umjetničkim spomenicima već njihovo stručno postavljanje u kontekst i pojašnjavanje njihovog značenja za razvoj konkretnog kraja, život i rad ljudi, kao i prezentacija nematerijalne kulturne baštine, lokalnih običaja i načina života. U tom smislu turistički vodiči su i promotori destinacije i turističkih sadržaja, koji osim pružanja informacija i povezuju turiste sa lokalnom zajednicom i ostalim njenim proizvođačima i pružateljima usluga.

U Republici Hrvatskoj postoji realna opasnost od masovnog turizma i preopterećenje najpoznatijih lokaliteta što neminovno smanjuje kvalitetu turističkog doživljaja u smislu kratkotrajnog zaustavljanja, neinformiranog i šturog obilaska top atrakcija bez kvalitetnog upoznavanja destinacije i turističke ponude te bez kvalitetne animacije i interpretacije. Turisti prezentiranjem čistih informacija bez njima primjerenog pojašnjenja šireg konteksta ostaju lišeni pravog tumačenja lokaliteta, a ponajviše autentičnog doživljaja. Zadržavaju se kratko i

na uskom području pri čemu ostaju neupućeni u povezanost ostalih turističkih proizvoda i njihovo značenje u lokalnoj zajednici. Obilazak se svodi na kratkotrajno zadržavanje na prenapučenim top lokacijama. Needucirani vodič nema adekvatna znanja da prilagodi razgled demografskim, kulturološkim i obrazovnim karakteristikama grupe turista niti prilagođavajući se različitim organizacijskim i prostornim uvjetima lokaliteta. Dolazi do nepotrebne zagušenosti top lokacija i sužavanja, osiromašjenja pa i obezvjeđivanja turističke ponude.

Edukacija turističkih vodiča, usmjerena je na to da turistički vodiči ne budu samo pružatelji informacija, već i kreatori doživljaja, promotori šireg lanca turističkih usluga i ambasadori kulturne baštine i stila života te osobe koje s posjetiteljima ostvaruju interkulturnu komunikaciju.

Stručna znanja, vještine i kompetencije o zaštićenim cjelinama (lokalitetima) pružit će relevantne i aktualne informacije o turističkim tijekovima, zbivanjima, sadržajima i politikama, a terenska nastava na točno propisanim zaštićenim cjelinama (lokalitetima) podučiti turističkog vodiča načinu pristupa lokalitetu, interpretaciji i turističkoj valorizaciji istog.

Javni je interes Republike Hrvatske i hrvatskog turizma da se turistički lokaliteti tumače na temelju službenih i stručnih izvora, te da se turistički promet u Hrvatskoj razvija u skladu sa službenom turističkom politikom. Posebnu opasnost pogrešne interpretacije predstavlja recentna hrvatska povijest u kojoj još uvijek postoje prijevori oko značenja pojedinih povijesnih razdoblja i događaja.

Zaštićene cjeline (lokaliteti) predstavljaju izuzetnu umjetničku, arhitektonsku, povijesnu, arheološku, graditeljsku ili tehničku vrijednost koja pripada određenom razdoblju nacionalne povijesti, mjesta vezana uz Domovinski rat ili zaštićene dijelove prirode, a za čije je razumijevanje vrijednosti te kvalitetnu i točnu interpretaciju odnosno turističku valorizaciju potrebna dodatna stručna edukacija temeljena na relevantnim znanstvenim izvorima. Uvjeti koji su postavljeni za uvrštavanje u popis zaštićenih lokaliteta su kumulativni, tj. lokalitet treba biti i značajan i za njega treba postojati potreba za dodatnom stručnom edukacijom radi ispravnog turističkog valoriziranja.

U odnosu na raniji Pravilnik značajno je smanjen ukupan broj lokaliteta i izostavljeni su oni kojima prema posebnim propisima upravljaju za to ovlaštene i zadužene osobe (nacionalni parkovi, muzeji, spomenici u kojima postoji organizirano stručno vodstvo i slično) budući da u i na takvim lokalitetima postoje od ovlaštene osobe sakupljeni i na adekvatan način turistima prezentirani provjereni podaci u skladu sa turističkom politikom Republike Hrvatske i posebnim propisima. Sve češće su takvi podaci i u digitalnom obliku, a isti ujedno imaju i zaposlene osobe koje provode obavezno ili fakultativno stručno vodstvo. Na takvim lokalitetima turistički vodič koji je položio opći dio stručnog ispita ili kojem su priznate inozemne stručne kvalifikacije može turiste prepustiti stručnom vođenju ovlaštenih osoba odnosno grupe turista mogu o lokalitetu dobiti informacije putem npr. audio vodiča ili multimedijalnih sadržaja.

Popis obuhvaća lokalitete vezane uz Domovinski rat kao i lokalitete za čije je poznavanje nužno potrebno održavanje edukacije na točno propisanim zaštićenim cjelinama (lokalitetima) uz učenje pristupa lokalitetima (npr. Vražji prolaz i Zeleni vir, Kamačnik), odnosno zbog nedostupne ili oskudne literature.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO TURIZMA I SPORTA

DOKUMENT ZA SAVJETOVANJE

6.3.2026.

Kulturno povijesne cjeline omeđene su granicama određenim Odlukom o proglašenju statusa kulturnog dobra sukladno posebnom propisu kojim se uspostavlja zaštita nad kulturnim dobrom. U dosadašnjem vrednovanju kulturno povijesnih cjelina utvrđene su zone A kao područja najvećih vrijednosti očuvanosti povijesnih struktura. Novim sustavom vrednovanja kulturno povijesnih cjelina utvrđuju se područja visoke i vrlo visoke vrijednosti i kontaktne zone. Nekadašnjoj zoni A u najvećoj mjeri odgovaraju područja vrlo visokih vrijednosti

Edukacijom turističkih vodiča o zaštićenim cjelinama (lokalitetima) navedenim u popisu pri čemu se pod posebnu zaštitu stavljaju lokaliteti vezani uz Domovinski rat, želi se osigurati kvalitetu usluge i zaštitu turista od površne i/ili nestručne, pa čak i namjerno pogrešne interpretacije koja rezultira sužavanjem interesa turista za povijest i kulturu te posebno nematerijalnu baštinu Republike Hrvatske, nerazumijevanjem značaja Domovinskog rata za hrvatsko kulturno povijesno nasljeđe i nacionalni identitet.

Opisani cilj javne politike nije moguće postići na drugi način, obzirom da se radi o znanjima i vještinama koje su vezane uz teritorij, ispravnu interpretaciju i valorizaciju turističkih potencijala i promociju destinacije u interesu turista za što opće stručno znanje nije dovoljno, već je potrebno razumijevanje i osobno poznavanje lokalne zajednice kao i upućenost u državnu turističku politiku, radi obavljanja djelatnosti sukladno ciljevima od javnog interesa, promocije i interpretacije zaštićenih cjelina (lokaliteta) Republike Hrvatske s razumijevanjem i poštovanjem.

Domovinski rat, obrambeni rat za neovisnost i cjelovitost hrvatske države protiv agresije udruženih velikosrpskih snaga – ekstremista u Hrvatskoj, Jugoslavenske narodne armije (JNA) te Srbije i Crne Gore. Domovinskomu ratu prethodila je pobuna dijela srpskoga pučanstva u Hrvatskoj, koja je izbila u kolovozu 1990. Na strategijskoj razini Domovinski rat sastoji se od tri etape. U prvoj etapi, do siječnja 1992., izvršena je agresija na Hrvatsku, koja je bila prisiljena na obranu. Oružani sukobi počeli su izbijati u travnju 1991., a uz postupno priklanjanje JNA srpskim pobunjenicima, od kolovoza 1991., prerasli su u izravnu agresiju iz Srbije. U drugoj etapi, od siječnja 1992. do svibnja 1995., došlo je do zastoja u agresiji i do razmjешtaja mirovnih snaga UN-a duž crta prekida vatre. Za Hrvatsku je to bila etapa diplomatskih nastojanja i pregovora te strpljivog jačanja snaga uz provedbu operacija taktičke razine u kojima su oslobođeni dijelovi teritorija. U trećoj etapi, u svibnju i kolovozu 1995., bile su izvedene navalne operacije u kojima je oslobođen najveći dio okupiranoga područja u Posavini i zapadnoj Slavoniji te na Banovini, Kordunu, u Lici i sjevernoj Dalmaciji. Preostalo okupirano područje u hrvatskome Podunavlju reintegrirano je uz pomoć prijelazne međunarodne uprave (1996–98). (*Domovinski rat. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025.* <<https://www.enciklopedija.hr/clanak/domovinski-rat>>).

Ovaj pravilnik donosi se na temelju prijedloga i mišljenja dionika u turizmu (predstavnici turističkih agencija, udruga turističkih vodiča i turističkih zajednica, visokih učilišta), a uz

prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove kulture, ministarstva nadležnog za zaštitu prirode te ministarstva nadležnog za branitelje iz Domovinskog rata.

Savjetovanje je otvoreno putem portala eSavjetovanja do 5. travnja 2026. godine. U obzir će se uzeti svi konstruktivni prijedlozi, a izvješće o provedenom savjetovanju bit će objavljeno do 20. travnja 2026. godine.